

Bijdrage Peter van Heemst (PvdA) aan het debat over het COT-onderzoek naar de Hoek van Holland strandrellen
Donderdag 17 december 2009

PvdA: Vertrouwen in veiligheidsbeleid herstellen Offensief tegen hooligans

De rellen op het strand van Hoek van Holland dreunen nog lang na. En dat is begrijpelijk. Het was even oorlog in Hoek van Holland op 22 augustus 2009. Vandaag hebben we het tweede debat *nu* op basis van het uitgevoerde COT onderzoek dat vorige week woensdag is gepubliceerd. Dolgedraaide hooligans hebben stijf van drugs en alcohol politiemensen op beestachtige manier belaagd. Er heeft een veldslag plaatsgevonden met een groep die maar één doel had: met geweld de politie belagen. Politiemensen zijn zo in het nauw gebracht dat ze een ongekende hoeveelheid waarschuwingsschoten hebben afgevuurd. En uiteindelijk gericht zijn gaan schieten, waardoor één van de relschoppers dodelijk is getroffen. Onder zeer chaotische omstandigheden hebben politiemensen moedig en doortastend opgetreden. De helden van Hoek van Holland zijn de politiemensen die daar stonden én de politiemensen te paard die hun collega's hebben ontzet. Ik heb de beelden vaak gezien en iedere keer vliegen ze me naar de keel. De PvdA heeft de buik vol van het geweld tegen de politie en we willen dat het vinden van de daders doorgaat tot de laatste bij politie en justitie bekend is en dus voor de rechter kan worden gebracht. We zijn enorm opgelucht over de conclusies van het OM, dat er geen strafrechtelijke vervolging wordt ingesteld tegen de agenten die hebben geschoten omdat ze terecht hun vuurwapen hebben gebruikt in een situatie die ze als levensbedreigend konden ervaren. Vraag a: hoe zijn de betrokken politiemensen er nu aan toe? En Vraag b: hoe vordert het opsporen van de daders?

Bij elk publieksfeest of evenement kan iets mis gaan. Vreselijk mis gaan. Een samenleving waar veiligheid altijd en onder elke omstandigheid is gewaarborgd bestaat niet. Dat geldt zeker voor een samenleving waar mensen rondlopen die op geweld uit zijn. Die willens en wetens een plek en een aanleiding zoeken om rotzooi te trappen. Die zich vol gooien met drank en drugs om vervolgens genadeloos tekeer te gaan tegen de politie. Waar het omdraait is de vraag of risico's vooraf goed zijn ingeschat, of passende maatregelen zijn genomen en of die daadwerkelijk zijn uitgevoerd. Daar moeten jonge Rotterdammers die naar publieksfeesten gaan en hun vaders en moeders die thuis achterblijven, op kunnen rekenen. Voor het Oud & Nieuwfeest zijn omvangrijke veiligheidsmaatregelen getroffen. En toch kan het ook daar misgaan. Ik ga niemand de illusie geven dat het altijd overal en onder alle omstandigheden een veilig verloop van massale evenementen is te garanderen. Het COT kan en mag niet leiden tot een angstig en benauwde aanpak van openbare, voor het grote publiek vrij toegankelijke feesten en evenementen. Dan zouden we de groep gewelddadige hooligans hun zin geven. In een stad als Rotterdam past dat niet. Wel is er – als de politie inzet hoger gaat worden – een reële vraag: moeten we de steven niet gaan verleggen van vee evenementen naar meer kleinschalige. Sunset Grooves gold niet als mega – evenement, zoals de Marathon, Red Bull Air Race of Zomercarnaval. Maar als een zogeheten groot evenement. De vraag die zich voordoet luidt of het aantal evenementen kleinschalig, groot en mega is in te passen is op een evenementenkalender waarop onze ambtelijke ondersteuning en de beschikbare politie capaciteit zo kan worden afgestemd dat de veiligheid in redelijkheid en in de volle breedte (dus verkeersregeling, inschakeling brandweer, bereikbaarheid hulpverleners incl ambulances) niet in het gedrang komt. PS Dat is een van de geleerde lessen: gewelddadige hooligans komen niet alleen meer af op de plekken waar we ze verwachtten. Dat zal onze inzet zijn bij het debat hierover in het voorjaar van 2010.

We hebben in deze gemeenteraad al een eerste debat over de rellen gehouden. Dat deden we op basis van twee quick scans, snel uitgevoerde onderzoeken die een beeld gaven van de gang van zaken met betrekking tot a. de vergunning verlening en b. de aanpak door de politie.

Dat was een debat waarin Leefbaar Rotterdam behoorlijk tekeer ging. “Een islam burgemeester zou extra goed in de gaten moeten worden gehouden als de veiligheid in het geding is”, zo liet Leefbaar Rotterdam toen weten. De PvdA vond én vindt dat een kwalijke houding. De burgemeester van Rotterdam is verantwoordelijkheid voor de veiligheid. Wat zijn achtergrond, geaardheid of overtuiging ook is. De lokale volksvertegenwoordiging controleert of hij dat wel of niet goed doet. Hier in de gemeenteraad legt hij daar verantwoording over af. En de gemeenteraad geeft daar een politiek oordeel over. Dat gold voor Peper, voor Opstelten en dus ook voor Aboutaleb, De PvdA fractie wil hierover heel duidelijk zijn: de burgemeester draagt de verantwoordelijkheid voor de voorbereiding, inclusief de vergunning verlening, van het Dancefestival Veronica Sunset Grooves en voor alles wat daarna is gebeurd. Hij zal het geschokte vertrouwen in de aanpak van veiligheid moeten herstellen.

En in onze ogen is hij daarbij niet verwijtbaar tekort geschoten. Hij had en houdt dus de leiding bij het doorvoeren van de lessen uit de rellen en bij het doorvoeren van de aanbevelingen die in het COT onderzoek zijn gedaan.

De belangrijkste vraag aan de burgemeester is: Waarom heeft hij ‘s nachts om half één de driehoek niet bij elkaar geroepen en ziet hij dat achteraf niet als een verkeerde beslissing?

Dat brengt me op een twee opmerkelijk punt uit het eerste debat: het wantrouwen dat bij Leefbaar Rotterdam bestond over de onafhankelijkheid van het COT. Nog in het weekend voor publicatie zei Leefbaar Rotterdam onder de kop “Marco Pastors heeft bij voorbaat geen vertrouwen in de uitkomsten van het COT onderzoek”: “ (ik citeer) “Het blijft ons bevreemden dat het COT dit onderzoekt doet. Het laat zien dat het er in de gemeenteraad weinig professioneel aan toegaat. Kennelijk komt het vanwege de verkiezingen in maart voor sommige coalitiepartijen niet goed uit dat de politie faalt en de burgemeester niet in alle opzichten capabel is.”

Dat wantrouwen is- zoals de rest van de gemeenteraad al voorspelde- gelogenstraft. Het COT heeft een grondig onderzoek uitgevoerd en dat onderzoek laat zien dat over een breed front en op veel momenten er fouten, missers en blunders zijn gemaakt Het COT rapport bevat geen wezenlijk nieuwe inzichten ten opzichte van de quick scans, zo hebben de onderzoekers mij een en ander maal laten weten toen ik daar nadrukkelijk naar vroeg. Hun onderzoek geeft (ik citeer) “een verbreding en verdieping” van wat we op 3 september in het eerste raadsdebat al wisten.

Vraag aan de burgemeester: wat is zijn oordeel over de reactie van de korpschef bij de presentatie van het rapport, te weten: “Ik blijf op mijn post want bij zwaar weer kan de kapitein het schip niet verlaten?”

Het COT rapport is duidelijk, volledig en schokkend. En het rapport is een bruikbare basis voor het trekken van politieke conclusies. Dat we daar vandaag- dus kort na de publicatie ervan- over praten is terecht. Daar hebben Rotterdammers, de politie en de burgemeester recht op.

De belangrijkste conclusie is te vinden op blz. 106:

“In alle fasen was er onvoldoende scherpheid en alertheid bij de betrokken organisaties en diensten.

Dit was zichtbaar in de ongecoördineerde vergunningverlening, de routinematige voorbereiding, de onvoldoende risico-inschatting, het onvoldoende recht doen aan de dreiginginformatie, de onduidelijke commandostructuur, de verwarrende briefing voorafgaand aan het evenement, de ontoereikende reactie op incidenten en ontwikkelingen tijdens de eerste uren van het evenement en het veel te laat inlichten van de korpsleiding, de burgemeester en de hoofdofficier van justitie. “

Deze conclusies, in samenhang met de rest van het rapport, laat zien dat de grootste fouten – en ik constateer dat met pijn in het hart- zijn gemaakt binnen de politieorganisatie.

Een aantal politiemensen heeft op essentiële momenten over essentiële zaken langs elkaar heen gepraat:

(pag 51) Het hoofd Wijkpolitie denkt dat de binnenkomende info over de komst van hooligans wel serieus is, maar ook niet meer dan een gerucht kan zijn

(pag 52) De wijkteamchef gaat uit van “supporters” en niet van “harde kern”

(pag 58) er zijn verschillende en tegenstrijdige interpretaties van wat er tijdens de briefing is gezegd over het wel of niet het terrein op gaan, over het wel of niet aanwezig zijn van flex-ME. (citaat: “De bureaucoördinator zelf heeft bedoeld te zeggen dat er geen flex-ME was”)

(pag 62) de 2 e ploeg van de Regionale Ondersteuningsgroep is niet gebriefd en was niet op de hoogte van de afspraken over het wel of niet betreden van het terrein.

Op het COT rapport is her en der ook wel wat af te dingen. Daar moeten we ook duidelijk in zijn. En ik licht er twee punten uit:

Allereerst de opmerking van het COT dat de korpsleiding en de burgemeester “hadden moeten zeker stellen” dat het bestaande protocol voor informatievoorziening aan de driehoek werd nageleefd”.

(blz 106 onder 5)

Ik kan nog steeds niet goed begrijpen wat daarmee wordt bedoeld. Je maakt afspraken, die leg je vast en dan mag je er toch op vertrouwen dat ze in voorkomende gevallen worden nageleefd. Wat houdt dan de aanbeveling in “dat de naleving ervan moet worden zeker gesteld”? Moet de burgemeester gaan bellen om te vragen of politiefunctionarissen hem daadwerkelijk van dreigende gewelddadigheden van hooligans op de hoogte gaan brengen?

In de tweede plaats het beter inschatten van de hoeveelheid mensen die gepland een grootschalig evenement gaan bezoeken.

Het COT wekt iets te veel de indruk dat daar een ijzersterke en waterdichte formule voor is te vinden. Ik denk dat het altijd een kwestie zal blijven van wikken en wegen, van taxeren. En dat de crux veel meer is dat tijdens de uitvoering, dus tijdens de dag van het evenement, goede taxaties worden gemaakt van de gebeurtenissen ter plekke en dus snel en alert gereageerd wordt op onverwachte dreigende ontwikkelingen.

Ook is bij de presentatie de indruk gewekt dat er- bij de voorbereiding van het strandfeest- geen lessen zijn getrokken uit de rellen op 5 mei. Het rapport laat het tegendeel zien. Voorbeeld (blz.35): In vergelijking met de editie 2008 wordt een flink pakket aanvullende eisen gesteld aan Veronica Sunset Grooves 2009. De organisator moet controleren op wapens, alcohol en drugs. Citaat: Dit is een extra maatregel naar aanleiding van de gebeurtenissen op 5 mei”. Ook de evaluatie van het RTL evenement “RTL viert de zomer” van 1 aug 2009 wordt de beveiliging verhoogd en gaat er visitatie plaatsvinden bij het Veronica Strandfeest.

De PvdA vindt personele consequenties bij de politie onvermijdelijk. Niets meer en niets minder. Wij zijn niet de personeelsbaas van de politie. Wij gaan niet over maatregelen tegen ambtenaren. En wij wijzen al helemaal niet de ambtenaar aan tegen wie welke maatregel genomen zou moeten worden. Wie dat wel doet, begeeft zich op een hellend vlak.

Het is aan de burgemeester – en niemand anders- om daar uitvoering aan te geven. En we vertrouwen erop dat hij dat zorgvuldig zal doen. Zijn brief van 14 december aan de korpschef geeft alle reden voor dat vertrouwen.

De sleutelzin luidt: “Ik verzoek u mij te adviseren welke betrokkenen met welke verantwoordelijkheden binnen de politie en op basis van welk verwijtbaar gedrag in aanmerking komen voor personele maatregelen. Ik verzoek u ook het functioneren van de korpsleiding afzonderlijk in ogen schouw te nemen.”

Vraag a: Dit betekent – zoals de PvdA wil- dat van hoog tot laag wordt bekeken welke personele consequenties zijn te trekken en

Vraag b is: Hoe kan de korpschef een beoordeling maken van de politietop, inclusief hemzelf? Het is begrijpelijk dat binnen de politie een beweging is ontstaan dat personele consequenties- met name ontslagen- achterwege zouden moeten blijven. In een brief van het Korps Management Team aan het Regionaal College, waar het AD RD woensdag over berichtte- zou staan (ik citeer) “ Een volwassen organisatie moet ruimte hebben om van fouten te leren. Een cultuur waarin na operationele fouten onomkeerbare personele maatregelen worden genomen, is een cultuur waarbinnen handelingen door angst worden bepaald.”

Op basis van de quick scan zijn direct twee commandanten van hun taken ontheven en dat was (ik citeer) “vooralsnog een voorlopige maatregel”.

Maar binnen de politie zal meer moeten veranderen, laat het COT onderzoek zien. Er moet scherper worden gelet op het invullen van functies op basis van kwaliteit en professionaliteit.

Daders: wat doe je met zo n groep. Dat is de belangrijkste vraag als het gaat om de veiligheid in onze stad. De PvdA Rotterdam wil een strakke, strikte en straffe aanpak van dit euvel.

Gewelddadige hooligans horen in onze stad niet thuis. De 45 hooligans die in Hoek van Holland door de politie zijn herkend (blz. 98) komen bijna 200 keer voor gewelddadig gedrag voor in de politieregisters. 200 x!. En dat moet nog maar het topje van de ijsberg zijn. Want niet altijd wordt aangifte gedaan en niet altijd is geweldpleging voorzien van een dader.

Het zijn dus jonge Rotterdammers die in de tram of de metro, op straat en bij het uitgaan, op feesten en rond voetbalwedstrijden,, in het verkeer en thuis de veiligheid in Rotterdam systematisch met geweld ondermijnen. De PvdA wil dat geen middel wordt geschuwd om dit kwaad uit te roeien.

Ze moeten desnoods 24 uur per dag, zeven dagen in de week door de politie op de hielen worden gezeten en bij de minste geringste misstap worden opgepakt. Ze moeten op een zwarte lijst staan zodat ze effectief uit de buurt van risicogebieden en risico-evenementen kunnen worden gehouden: een meldplicht is daarvan een goed sluitstuk. Wij zijn het dan ook zeer eens met het gebiedsverbod in het centrum dat voor raddraaiers is ingesteld voor de komende jaarwisseling.

De opsporing van de geweldplegers in Hoek van Holland moet onverminderd doorgaan. Tot de laatste van een naam en adres is voorzien en voor de rechter kan worden gebracht.

Het schadeverhaal verloopt vaak moeizaam. De PvdA Rotterdam is daar heel duidelijk in: aangerichte schade, materieel en immaterieel, moet tot de laatste euro worden verhaald.

Het medisch beroepsgeheim heeft de opsporing van daders en slachtoffers aanzienlijk bemoeilijkt. Dat is de zure prijs die we voor het bestaan van een medisch beroepsgeheim nu betalen. De vraag is of dat medisch beroepsgeheim niet zou moeten wijken voor een zaak van groot belang: het achterhalen van de ware toedracht van een massale gewelddadige gebeurtenis die in heel het land een schok heeft veroorzaakt. Een andere kwestie is dat ouders, familieleden, burens, collega's en klasgenoten van slachtoffers en daders met verwondingen niet hun kiezen op elkaar mogen houden als ze vermoeden dat iemand die ze kennen na een dansfeest in Hoek van Holland gewond thuiskomt.

De PvdA wil in een MOTIE vastleggen wat de inzet van de burgemeester moet zijn.

Laten we in deze stad eens wat minder kabaal maken over allochtone Rotterdammers en eens wat meer ons richten op een kwaadaardig gezwel dat iedere keer toeslaat. Want als deze gemeenteraad heel eerlijk is dan hebben we aan het bestrijden van dat gezwel de afgelopen vier jaar behoorlijk weinig aandacht besteed.

- gesproken tekst geldt -